

afkomende Songipagineese kooplieden moeten doortrekken, en dat se in de negorijen, of gehugten, lijfberging konden vinden, alsook dat degeene die hen 't zij aan hunne personen of goederen eenige overlast aandoen, strengelijk gestraft werden.

Fol. 1634v-1635r.

(Dat hebben de Padangse regenten inderdaad gedaan met het ter dood brengen van een Maleier die, toen hij betrappt werd op het bestelen van een Sungaipanees, enige mensen verwond had. Zo'n rechtsuitoefening is beslist noodzakelijk om de mensen uit het binnenland met de Compagnie te laten handeldrijven. De Sungaipanezen zeiden al direct dat ze dit nu veel geruster deden. Het bestuur verklaarde in zijn brief van 15 mei 1763 dat de gewezen resident te Baros, Coenraad Meertensz, zich schriftelijk voldoende heeft verantwoord over de klachten van de radja, of het koninkje, en de penghulus, of regenten, van die landstreek. Hierover was in de generale missive van 31 december 1763 reeds gesproken. [fol. 1636] Uit de resolutie van het bestuur van 29 april 1764 blijkt dat het bekend is, dat de inlandse groten niet schuwen om residenten op onderhorige kantoren van fraude te beschuldigen, als deze in alles hun zin niet volgen. Bij besluit van 16 december 1763 zijn de verantwoording van Meertensz aan de fiscaal overgedragen, zowel als de stukken, waarin hij er van beschuldigd wordt dat er bij het overdragen van de kas aan zijn opvolger een tekort van f 19.871 was. Dit bedrag werd reeds in de brief van eind december 1763 genoemd. Toen is al terloops bericht dat zijn verantwoording hierover onvoldoende is. Meertensz heeft verklaard dat het verlies was ontstaan door ondeugdelijke kamfer die hij zich liet aansmeren, en het roekeloos in gevaar brengen van Compagnies goederen. Dat laatst gemelde is uitgekomen, doordat hij de pech heeft gehad dat het vaartuig met de hele lading verloren ging. [fol. 1637] Op Baros is nu alles rustig en de vorst kan het met de huidige resident Constantijn Sibens goed vinden. Hopelijk blijft dat zo. Te Airhadji gaat de radja voort met een zeer gewelddadige en despotische rol te spelen en zou de handel gestremd zijn, als het bestuur blijkens zijn brief van 25 maart 1764 er niet in geslaagd was de tweedracht tussen de radja en de bergvolkeren, die door het geweld verbitterd zijn, te onderdrukken. Zo kon de tweedracht niet door een kwade geest vermeerderd worden en is wreedheid en despotisme door deze heerser beperkt door aan hem zeven in plaats van vijf penghulus, of rijksraden, toe te voegen. Deze maatregel is geheel goedgekeurd, alsmede [fol. 1638] dat het bestuur de inlander heeft aangemoedigd om rijst en peper te verbouwen. Tevens heeft het bestuur de geschilpunten tussen de hoofdregent van Pokkandangen en die van Priaman, en hun burens tijdig weten bij te leggen. Voordien hadden de regenten een tijd lang zo'n goede verhouding gehad, dat het bestuur op 12 augustus 1763 had besloten om het voorwaardelijk bevel in de brief van 25 mei 1762 om de overbodige wachtpost te Priaman op te heffen, had uitgevoerd. Maar een tijdelijke kalmte voorspelt niet altijd blijvend goed weer. Toen het bestuur hoorde dat de regenten weer ongeregelheden veroorzaakten, heeft het op 13 oktober 1763 besloten de post te Priaman weer met een sergeant, zes Europese en enige Buginese militairen te bezetten om het uitbarsten van de geschillen tot gewelddadigheden te voorkomen. Het bestuur verzekerde op 25 maart 1764 [fol. 1639] dat deze wachtpost niet alleen nodig was om de eerbied voor de Compagnie te handhaven, maar voornamelijk om de wegen voor de passerende Riauw's en andere tot voorbij Passaman wonende kooplieden, te beveiligen. Bovendien werd het nodig gevonden er op toe te zien dat de verbouw van peper en rijst door de vadsige inlander niet verwaarloosd wordt. Omdat de huidige pagar, of omheining, te vervallen was om effectief tegen een onverwachte inlandse vijand te verdedigen, vroeg het bestuur in zijn brief van 25 maart 1764 toestemming om er een vereiste versterking te maken. Dit is uitermate vaag en de kosten zijn duister. Daarom is besloten dit pas goed te keuren, [fol. 1640] wanneer een begroting van de kosten van een gepalissadeerde wachtpost en van de jaarlijkse uitgaven voor de militairen is ontvangen. Uit de brief van 15 september 1764 van het bestuur blijkt dat het dit niet goed gelezen of begrepen heeft, want het schrijft slechts dat het het nut van deze post voor de landbouw, maar vooral voor het in het belang van de handel beveiligen van de wegen van Passaman tot Padang, steeds meer ondervindt. Daarom had het op 2 augustus 1764 besloten